

Inteligence inteligentního designu

Problém, se kterým si lámou hlavu američtí učitelé, je u nás teprve miminkem. Ale už tůká na vrátka. V polovině října se totiž i u nás konala konference prosazující zajímavou zálibu několika skupin vědecky pogramotných jedinců. Popírání evoluce a prosazování božího stvoření světa před deseti tisíci lety je dnes novým módním hitem. Bude se i u nás stavět na rovinu učení o datování pomocí rozpadu radioaktivního uhlíku a vedle toho upozorňovat na reálnou alternativu ve stvoření člověka před několika staletími?

Vědecký skepticismus, tedy potírání lží a výmyslů založených na rádoby vědecky znějících pojmech, se často zastavuje u náboženství. Dnes nejčastěji a nejobecněji přijímaná myšlenka staví vědu a náboženství zcela mimoběžně. Proto je dobrým zvykem nepopírat výklady bible, protože nejsou jednoduše předmětem vědeckého zájmu. Jde o víru a ta nemá s vědeckým bádáním žádnou spojitost. Je tak vcelku jednoduché si představit vědce věřícího v Boha, ať už v jakéhokoli. Jedna výjimka však ve skepticizmu existuje, a tou je hra na poli kreacionistů. Anebo v jeho moderním pojetí – Inteligentního Designu (ID). Jde totiž o náhodné skupinky lidí prosazující tvrzení, že evoluce neexistovala a svět byl stvořen Bohem před zhruba 10 000 roky.

Amerika prohrává

V jakémsi prvním světle jde v podstatě o užitečnou činnost. Lidé, kteří mají dostatek času na splétání takovýchto prapodivných spekulativních tvrzení, jsou jakousi nezávislou kontrolou správnosti evoluční teorie. Jsou užiteční. Nutí vědce k ještě větší bdělosti než kdykoliv jindy. Druhý pohled však již ukazuje na to, že zřejmě ne všechno je s nimi v pořádku. Obzvláště když v USA dokázali prosadit legislativní kroky již v několika státech. Vedou k tomu, aby se právě jejich hypotéza postavila na rovinu darwinismu i ve školách. Když pak vystoupil i prezident G. W. Bush se stejnou apelací, tedy učit také na školách Inteligentní Design, bylo na nezvyklý a jen málo humorný problém zaděláno.

Evoluce

Evoluce je biologický proces, kterým populace organismů získávají a předávají své vlastnosti z generace na generaci. Tento proces pak mění vlastnosti organismů v jednotlivých generacích a vede i ke vzniku či zániku druhů. Tento základ je totožný s pojmem, který je s evolucí až na drobnosti v podstatě totožný, a kterému se říká darwinismus. Je to proces dlouhodobý a jeho prokazováním i vyvracením se zabývají vědci již dlouhá desetiletí. Všechny dosavadní výzkumy zatím bezpečně nasvědčují správnosti evoluční teorie a principu vzniku života na Zemi včetně člověka.

Kreacionismus a ID

Cílem zastánců Inteligentního Designu však kupodivu není žádná ucelená náhradní teorie užívající dosavadní vědecké poznatky. Jejich cílem je prostě jen svržení evoluční teorie, a to za pomoci jediného argumentu: veškerý život na Zemi stvořil nějaký inteligentní designér, pravděpodobně Bůh, a evoluční procesy neexistují a neexistovaly. Neexistuje nic jako přirozený výběr. Zdálo by se dětinské myslet si, že jiné argumenty (zvláště ty pádné) nemají. Ale bohužel je tomu tak. Dosud se každý argument či výtky ukázaly jako dávno objasněná, nesmyslná anebo smyšlená. Konferencemi kreacionistů se tak mihají důkazy od tajemných čínských vědců, kteří neumí anglicky; hemží se slátanými informacemi o archeologických nálezích a emotivními projevy. Nikdy se však nejedná o akademickou debatu. I když se tak často tváří. Zde vězí skutečný problém debaty ID a evolučních biologů. ID zastánci nejsou schopni (a dosud nikdy nebyli) představit pádné argumenty, kterými by se museli vědci vážněji zabývat. Zatímco evoluční biologie má aspekty vědecké práce a publikace na toto téma jsou k dispozici ve významných časopisech z oboru, kreacionisté využívají obvykle jen populistické cesty v médiích, vlastních konferencích a veřejných emotivních debat, ve kterých v diskusích s experty v podstatě vždy prohrávají.

Místo vědy populismus

Milióny dolarů jsou tak nejen z rozpočtu americké vlády, ale i ze soukromých zdrojů investovány do populárních televizních pořadů, lobování u politiků a vytváření veřejného mínění. Jejich autory jsou obvykle konzervativní křesťanské skupiny. Neexistuje tak v podstatě žádná vědecká práce podporující ID. Nikdo ji není schopný napsat, protože by neobstála u recenzního řízení před zveřejněním. To je však v tak velké a tak nábožensky konzervativní zemi, jako je USA, v podstatě zanedbatelné. Že ID zřejmě v naší zemi neuspěje, je v podstatě jisté – nemáme tak silnou skupinu ortodoxních křesťanů. A popularizátorů ID je, co by na prstech ruky napočítal. Jsou to již tedy „profláklí“ demagogové a většinu

lidí již lezou na nervy. Přesto je nutno dávat na jejich ultimativní závěry pozor. Na otázku, k čemu je kreacionismus dobrý, si odpovídá jeden z jeho zastánců Pavel Kábrt takto: „Abychom mohli říct studentům, že z Darwinova rasismu vyšly Hitlerovy a Stalinovy koncentráky...“

Evoluce se nepře s vírou

Stálo by za to citovat slova evolučního biologa prof. Jana Zrzavého, který textu, ze kterého je Kábrtův úryvek, oponoval: „...ať si každý věří, v co chce, v evoluci, v Bohu, v obojí zároveň. Evoluční myšlení totiž není v žádném rozporu s vírou, neboť ‚pravověrná teologie neobsahuje žádnou kosmologii,‘ jak napsal slavný teolog Barth. Z toho, že člověk je obdarován intimním vztahem k Bohu, neplyne, že se svět nemůže samovolně vyvíjet. Bůh by se ‚vědecky dokázat‘ nenechal, a tak nemá ani smysl ‚vyvracet‘ evoluci a tím pro Něho vytvářet ‚vědecký‘ prostor. On ho nepotřebuje.“ Nebýt zmanipulovaných politiků ve Spojených státech, kteří podleli lobbyingu ortodoxních křesťanských skupin, zůstal by kreacionismus bezpochyby jen humorným dovětkem za snahou stavět moderní technologie na základě víry a nikoliv na základě vědeckých metod.

Létající špagetové monstrum

Přesto dokážou lidé brát kreacionismus s humorem. Americký fyzik Bobby Henderson vytvořil dnes již velmi populární náboženství „špagetový monsterismus“. Vznikl v reakci na rozhodnutí kansaského školského úřadu povolit výuku kreacionismu jako rovnocenné teorie k evoluční. Autor pak v červnu 2005 formálně zažádal, aby byl „špagetový monsterismus“ vyučován jako další rovnocenný názor. Popularitu získal během srpna, kdy si jej všimlo několik blogů a poté i běžný tisk, včetně našeho. Bohem v tomto satirickém náboženství je „létající špagetové monstrum a kněží tohoto náboženství se nazývají pastafariáni“. Hlavní postava, čili „létající špagetové monstrum“, je tak stvořitelem vesmíru, hor, stromů a trpaslíků. Je neviditelné a nedetekovatelné a vše, co ukazuje na evoluci, bylo ručně „vysazeno“ tímto monstrem. Henderson má něco společného s naším Janem Werichem, který kdysi prohlásil: „Bojovat proti blbosti je marné, ale kdyby se proti ní nebojovalo, tak by blbost ovládla svět.“ Humor je dobrý nástroj.

Autor: Martin Petrásek

http://www.svetvedy.cz/zobraz_clanek.php?id=500&cislo=11_2005